

Naslov originala
SOUTH OF THE BORDER, WEST OF THE SUN
by Haruki Murakami

Copyright © 1992 by Haruki Murakami
Copyright © 2015 za Crnu Goru, Nova knjiga

HARUKI MURAKAMI

JUŽNO OD GRANICE,
ZAPADNO OD SUNCA

Prevod
Lazar Macura

NOVA KNJIGA
Podgorica 2015

Moj rođendan je 4. januara 1951. Prva nedjelja prvog mjeseca druge polovine dvadesetog vijeka. Nešto što treba proslaviti, zbog čega su mi, pretpostavljam, roditelji nadjeli ime Hadžimi – „Početak”, na japanskom. Inače, stoprocentno prosječno rođenje. Moj otac je radio na jednoj velikoj berzi, a majka je bila tipična domaćica. Za vrijeme rata otac je regrutovan kao student i poslat je da ratuje u Singapuru; poslije kapitulacije proveo je izvjesno vrijeme u logoru za ratne zarobljenike. Kuća moje majke spaljena je u jednom napadu bombardera B-2 1945. godine. Njihova generacija najviše je propatila od dugog rata.

Međutim, kad sam se ja rodio, ne biste ni prepoznali da je uopšte bilo rata. Nije više bilo spaljenih ruševina, nije bilo okupacione vojske. Živjeli smo u malom, tihom gradu, u kući koju je kupila očeva kompanija. Kuća je bila prijeratna, pomalo stara ali dovoljno prostrana. U bašti su rasli borovi i imali smo čak mali ribnjak i nekoliko kamenih fenjera.

Grad u kojem sam živio bio je tipična mahala koju su nastanjivali pripadnici srednje klase. Svi moji školski drugovi stanovali su u malim urednim kućama raspoređenim u nizu; možda su neke bile malo veće od moje, ali sve su imale slične ulaze i borove u bašti. Što se zanimanja tiče, očevi mojih drugova radili su

---

---

u kompanijama ili su bili profesionalni majstori. Rijetkost je bila da su majke radile. I skoro svi su imali mačku ili psa. Niko od mojih poznanika nije živio u nekom stanu. Kasnije sam se preselio u drugi dio grada, ali je bilo skoro isto. Krajnji ishod ovoga bio je da sam sve do odlaska na studije u Tokio bio ubijeđen da cio svijet živi u malim porodičnim kućama sa baštom i kućnim ljubimcem, i da na posao odlazi u odijelu. Drugačiji način života nisam mogao ni da zamislim.

U svijetu u kojem sam odrastao, prosječna porodica imala je dvoje-troje djece. Svi moji drugovi iz djetinjstva bili su članovi takvih stereotipnih porodica. Ako u porodici nije bilo dvoje djece, bilo je troje; ako ne troje, onda dvoje. Porodice sa šestoro-sedmero djece bile su veoma rijetke, a još neobičnije bile su porodice sa samo jednim djetetom.

Ja sam slučajno bio jedan od tih neobičnih, obzirom da sam bio jedinac. Zbog toga sam patio od kompleksa niže vrijednosti, kao da sam se razlikovao, kao da mi je nedostajalo nešto što se kod drugih podrazumijevalo.

Gnušao sam se izraza *jedinac*. Svaki put kad bih ga čuo, osjećao sam se kao da mi nešto nedostaje – kao da nisam potpuno ljudsko biće. Izraz *jedinac* bio je tamo, upirao je prstom u me. „Nešto ti fali, drugar”, govorio mi je.

U svijetu u kojem sam živio bilo je uvriježeno mišljenje da su djeca jedinci razmažena, slaba i sebična. Ovo se jednostavno podrazumijevalo – kao činjenica da barometar pada što se više penješ i kao činjenica da krava daje mlijeko. Zbog toga mi je bila muka kad god bi me neko upitao koliko braće i sestara imam. Čim bi čuli da nemam nikoga, instinktivno bi pomislili: *Jedinac, ha? Sigurno razmažen, slab i sebičan*. Takva predvidljiva reakcija deprimirala me i vrijeđala. Ali ono što me još više deprimiralo i vrijeđalo bilo je nešto drugo: činjenica da je sve što su mislili o meni bilo tačno.

Tokom šest godina koliko sam išao u osnovnu školu, upoznao sam samo još jedno jedino dijete. Zato se sjećam nje (da, bila je djevojčica) sasvim jasno. Dobro sam je upoznao i nas dvoje smo pričali o svemu i svačemu. Lijepo smo se razumjeli. Moglo bi se čak reći da sam bio zaljubljen u nju.

Njeno prezime bilo je Šimamoto. Ubrzo po rođenju oboljela je od dječje paralize, zbog čega je vukla lijevu nogu. Povrh toga, u našu školu je prešla na kraju petog razreda. Dakle, u poređenju sa mnom, morala je da se rve sa strašnim psihološkim teretom. Međutim, taj teret ju je učinio daleko čvršćim i pribranijim jedinim djetetom nego što sam bio ja. Nikada nije jadikovala ili se žalila, nikada nije pokazivala znakove ljutnje koju je sigurno morala ponekad osjećati. Bez obzira šta se dešavalo, ona bi se smješkala. U stvari, što je bilo teže, to je njen osmijeh bio širi. Volio sam njen osmijeh. Smirivao me, sokolio me. *Biće sve u redu*, govorio mi je taj osmijeh. *Samo se ne daj i sve će biti u redu*. Mnogo godina kasnije, kad god bih se sjetio nje, prvo mi je na um padao njen osmijeh.

Šimamoto je bila fina prema svima. I bila je poštovana. U tom smislu ona i ja smo se razlikovali, uprkos tome što smo bili jedinci. To ne znači da je bila simpatična svima u razredu. Niko je nije zadirkivao, niti se šagačio s njom, ali izuzev mene, nije imala nijednog pravog prijatelja.

Vjerovatno je bila previše hladnokrvna, previše pribrana. Neki iz razreda su je vjerovatno smatrali hladnom i oholom. Ali ja sam otkrio nešto drugo – nešto toplo i krhko ispod površine. Nešto vrlo nalik tome kada se dijete igra žmurke, nešto skriveno duboko u njoj, a ipak s nadom da će biti nađeno.

Budući da je njen otac često premještan unutar svoje kompanije, Šimamoto je promijenila nekoliko škola. Ne sjećam se šta je radio njen otac. Jednom mi je detaljno objasnila šta mu je posao, ali kao što je slučaj s većinom djece, na jedno uho ušlo, a

---

---

na drugo izašlo. Čini mi se da je radio nešto u vezi s bankom ili nekom poreskom kućom. Ona je stanovala u kući koja je pripadala kompaniji, ali ta kuća je bila veća od normalnih, kuća zapadnjačkog stila, sa niskim kamenim zidom oko sebe. Iznad tog zida bila je zimzelena živica, kroz koju se mogla nazrijeti bašta sa travnjakom.

Šimamoto je bila krupna, gotovo moje visine, sa izrazitim crtama lica. Bio sam siguran da će za koju godinu biti ljepotica. Ali kad sam je upoznao, njena spoljašnjost nije se mogla mjeriti sa unutrašnjim vrlinama. Bilo je u njoj nečeg neuravnoteženog i malo je ljudi osjećalo da je vrijedi gledati. Postojao je odrasli dio nje i dio koji je još bio dijete – i bili su neusklađeni. To je kod ljudi stvaralo nelagodu.

Vjerovatno zato što su naše kuće bile tako blizu, doslovno koliko čovjek može da se dobaci kamenom, tokom prvog mjeseca pošto je došla u našu školu, dodijeljeno joj je da sjedi sa mnom. Rekao sam joj koje će joj knjige trebati, kakvi su nedjeljni testovi, koliko smo prešli u svakoj knjizi, kako se obavljaju zadaci u vezi sa čišćenjem i služenjem ručka. Školska praksa bila je da dijete koje stanuje najbliže novom đaku mora da mu pomogne; učitelj me je pozvao u stranu da mi kaže da očekuje da se posebno pobrinem za Šimamoto, zbog hrome noge.

Kao što je slučaj sa svim jedanaestogodišnjacima ili dvanaestogodišnjacima kad prvi put razgovaraju sa pripadnicima suprotnog pola, naši su razgovori nekoliko dana bili nekako usiljeni. Međutim, kad smo otkrili da smo oboje jedinci, potpuno smo se opustili. Bijaše to prvi put da je ijedno od nas upoznao drugo jedino dijete. Oboje smo imali mnogo toga što smo držali u sebi zbog činjenice da smo jedinci. Često smo išli kući zajedno. Taj kilometar puta do kuće prelazili smo polako, zbog njene noge, razgovarajući o svemu i svačemu. Što smo više razgovarali, to smo više otkrivali šta nam je zajedničko: ljubav prema knjigama

i muzici; i naročito mačkama. I jednom i drugom bilo je teško da objasni svoja osjećanja drugima. Oboje smo imali dugi spisak jela koja nismo htjeli da jedemo. Kad bi se razgovor poveo o školskim predmetima, nismo imali problema da se koncentrišemo na predmete koje smo voljeli; one koje nismo voljeli smrtno smo prezirali. Ali postojala je jedna velika razlika između nas – Šimamoto se više od mene svjesno umotavala u zaštitnu ljušturu. Za razliku od mene, ona se trudila da uči predmete koje nije voljela, i dobijala je dobre ocjene. Kad bi za školski ručak bilo jelo koje joj se gadilo, ipak bi ga jela. Drugim riječima, ona je oko sebe podigla mnogo viši odbrambeni zid nego što sam ja ikad učinio. Međutim, ono što je iza tog zida ostalo bilo je skoro isto kao i iza mog zida.

Za razliku od druženja sa drugim djevojčicama, sa Šimamoto sam bio opušten. Volio sam da s njom idem kući. Hramala je u hodu. Ponekad smo se odmarali negdje na pola puta, na klupi u parku, ali to mi nije smetalo. Naprotiv – bilo mi je drago da s njom provedem više vremena.

Uskoro smo počeli provoditi mnogo vremena zajedno, ali se ne sjećam da nam se iko rugao zbog toga. Tada mi to nije djelovalo čudno, ali sada izgleda. Uostalom, djeca te dobi normalno ismijavaju svaki par koji izgleda blisko. Možda je to bilo zbog karaktera koji je imala Šimamoto. Nešto kod nje izazivalo je napetost kod drugih. Imala je držanje koje ih je navodilo na pomisao: *Jao – bolje je da ne lupim neku glupost pred ovom djevojčicom*. Čak su i naši učitelji bili pomalo na ivici nerava kada bi imali posla s njom. Možda je njena hromost imala neke veze s tim. Bilo kako bilo, većina je mislila da Šimamoto nije osoba s kojom se treba šaliti, i meni je to sasvim odgovaralo.

Za vrijeme fizičkog vaspitanja ona je sjedila sa strane, a kada je razred išao na izlet ili planinarenje, ona je ostajala kod kuće. Isto je bilo i sa ljetnim kampom za plivanje. Na godišnji dan

---

sporta nisu joj bile sve koze na broju. Ali u svim drugim situacijama njen školski život bio je kao i život ostale djece. Gotovo nikad nije pominjala svoju nogu. Ako me sjećanje dobro služi, ni jedan jedini put. Kad god smo išli kući zajedno, nikada se nije izvinjavala što me zadržava, niti se po izrazu njenog lica mogla čitati takva pomisao. Ja sam, međutim, znao da nogu ne pominje baš zbog toga što ju mnogo muči. Nije voljela da odlazi u kuće druge djece, obzirom da bi na ulazu, po japanskom običaju, morala skidati cipele. Potpetice njenih cipela bile su različite visine, a i same cipele su imale različit oblik – što je ona htjela da sakrije po svaku cijenu. Vjerovatno su rađene po mjeri. Kad bi dolazila vlastitoj kući, prvo što je radila bilo je da što brže ubaci cipele u ormarić.

Šimomotina kuća imala je novi stereo-uređaj u dnevnoj sobi i ja sam odlazio tamo da slušam muziku. Bio je to lijep stereo-uređaj. Međutim, kolekcija el-pi ploča njenog oca nije bila odgovarajuća. On je u najboljem slučaju imao petnaest ploča, uglavnom kolekcija zabavne klasike. Tih petnaest ploča slušali smo hiljadu puta, tako da se i danas sjećam te muzike – svake note.

Pločama je rukovala Šimamoto. Uzela bi jednu iz omota, stavila bi je pažljivo ne dodirujući žljebove prstima, i poslije čišćenja četkicom svake trunke prašine, spustila bi iglu na ploču, vrlo nježno. Kada bi ploča odsvirala, ona bi je malo poprskala i obrišala čistom krpom. Konačno bi vratila ploču u omot i na pravo mjesto na polici. Ovo ju je naučio otac, a ona je slijedila njegova uputstva sa strašno ozbiljnim izrazom na licu, sa fokusiranim pogledom i zadržavajući dah. Ja sam u međuvremenu sjedio na sofi i posmatrao svaki njen pokret. Tek kada bi ploča bila bezbjedna na polici, ona bi se okrenula prema meni i nasmiješila se. I svaki put bi mi na um pala ova misao: ne rukuje ona pločom, nego krhkom dušom u staklenoj boci.

U mojoj kući nije bilo ni ploča ni gramofona. Moji roditelji nisu mnogo držali do muzike. Tako sam ja uvijek slušao muziku na malom plastičnom radiju. Moja omiljena muzika bio je rokenrol, ali sam uskoro počeo da uživam u Šimamotinoj vrsti klasične muzike. Bila je to muzika iz nekog drugog svijeta, koja je imala svoju draž, ali ja sam je više volio zbog toga što je ona bila dio toga svijeta. Jednom ili dvaput nedjeljno, nas dvoje bismo sjedili na sofi, pijuci čaj koji nam je spremala njena majka, i provodili bismo popodne slušajući Rosinijeve uvertire, Betovenovu „Pastoralu” i svitu *Per Gint*. Njena majka je bila srećna što sam ja tamo. Bilo joj je veoma drago što njena kćer ima prijatelja odmah po prelasku u novu školu, a mislim da je tome doprinosilo i to što sam bio lijepo obučan. Da budem iskren, njena majka mi se nije mnogo sviđala. A nije bilo nekog posebnog razloga što sam se tako osjećao. Uvijek je bila ljubazna prema meni, ali sam u njenom glasu osjećao malo razdraženosti i to me je nerviralo.

Od svih ploča njenog oca, najviše sam volio ploču sa Listovim koncertima za klavir: po jedan na svakoj strani. Tu ploču sam volio iz dva razloga. Prije svega, njen omot je bio veoma lijep. Drugo, niko koga sam poznavao – naravno, izuzev Šimamoto – nije nikad slušao Listove koncerte za klavir. Uzbudivala me sama ta pomisao. Otkrio sam svijet koji nije poznavao niko oko mene – tajnu baštu u koju sam samo ja imao ulaz. Osjećao sam se ushićeno, podignut na neki drugi nivo postojanja.

A sama muzika bila je divna. U početku mi je izgledala pretjerana, izvještačena, čak nerazumljiva. Međutim, malo-pomalo, slušajući je više puta, u mojoj glavi formirala se pomalo maglovita slika – slika koja je imala smisao. Kad bih zažmurio i koncentrisao se, ta muzika je dopirala do mene kao niz virova. Formirao bi se jedan vir, a onda bi iz njega nastao drugi. A drugi vir bi se povezao sa trećim. Ti virovi, to mi je sada jasno, imali su pojmovni, apstraktni smisao. Više od svega, želio sam da s

---

---

njima upoznam Šimamoto. Ali se oni nisu mogli izraziti običnim jezikom. Bio je potreban skup sasvim drugačijih riječi, ali ja nisam imao pojma koje su. Štaviše, nisam čak ni znao da li ono što osjećam zavrjeđuje da se izražava riječima. Nažalost, sada se ne mogu sjetiti imena pijaniste. Jedino čega se sjećam jeste živopisni omot i težina same ploče. Ta ploča bila je teška i debela na neki misteriozan način.

Kolekcija u njenoj kući sadržavala je po jednu ploču Neta Kinga Kola i Binga Krozbiija. Njih dvije smo mnogo slušali. Na Krozbiijevoj ploči nalazile su se božićne pjesme, u kojima smo uživali bez obzira na godišnje doba. Čudno je kako smo mogli u tome neprestano uživati.

Jednog decemberskog dana pred Božić, Šimamoto i ja sjedili smo u njenoj dnevnoj sobi. Kao i obično na sofi, slušajući ploče. Njena majka bila je nekim poslom van kuće, tako da smo nas dvoje bili sami. Bilo je oblačno, suro zimsko popodne. Sunčane zrake, prošarane finim prahom, jedva su se probijale kroz gusti sloj oblaka. Sve je izgledalo sivo i nepomično. Približavao se suton i soba je bila tamna kao noć. Parafinska grijalica kupala je sobu blagim sjajem. Net King Kol pjevao je pjesmu „Pretvaraj se”. Mi, naravno, nismo imali pojma šta znači engleski tekst. Nama je sve zvučalo više kao crkvena pjesma. Ja sam, međutim, volio tu pjesmu i slušao sam je toliko puta da sam mogao otpjevati početne stihove:

*Pretvaraj se da si srećan i kad bi plak'o
Možeš ti to vrlo lako*

Ta pjesma i divan osmijeh koji je uvijek krasio Šimamotino lice za me su bili jedno te isto. Tekst kao da je izražavao izvjestan stav prema životu, iako mi je ponekad bilo teško da život sagledavam na taj način.

Šimamoto je nosila plavi pulover sa okruglom kragom. Imala je popriličan broj plavih pulovera; mora da joj je plava boja bila omiljena. Ili je te pulovere nosila zato što su se lijepo slagali sa tamnoplavim kaputom koji je uvijek nosila u školu. Bijela kragna bluže isticala se na njenom vratu. Karirana suknja i bijele pamučne dokoljenice kompletirale su njen izgled. Njen meki, zategnuti pulover otkrivao je blago bujanje njenih dojki. Sjedila je na sofi s nogama podmotanim ispod sebe. Naslanjajući se jednim laktom na naslon sofe, dok je slušala muziku, zurila je u neki daleki, zamišljeni prizor.

„Vjeruješ li ti da je istina što pričaju – da se roditelji jedinaca ne slažu dobro?” upitala je.

Zamislio sam se nad tim, ali nisam mogao povezati uzrok i posljediciu.

„Gdje si čula to?” upitao sam.

„Neko mi je rekao. Jednom davno. Roditelji koji se ne slažu dobro završe tako što imaju jedno dijete. Toliko sam se rastužila kad sam čula to.”

„Hmm...” rekoh ja.

„Slažu li se tvoja majka i otac?”

Nisam mogao da odmah odgovorim. Nikada ranije nisam o tome razmišljao.

„Moja majka nije fizički jaka”, rekoh. „Nisam siguran, ali mislim da je za nju vjerovatno bilo previše naporno da rodi drugo dijete poslije mene.”

„Jesi li se ikad zapitao kako bi bilo da imaš brata ili sestru?”

„Ne.”

„Zašto nisi?”

Uzeo sam omot ploče sa stola. Bilo je odveć mračno da bih mogao pročitati šta na njemu piše. Odložio sam ga i nekoliko puta protrljao oči. Majka mi je jednom postavila isto pitanje. Odgovor koji sam tada dao nije ju ni razveselio ni rastužio. Samo ju je zbunio. Ali što se mene tiče, bio je to sasvim iskren odgovor.

Ono što sam želio da kažem sasvim se pobrkalo dok sam govorio i činilo se da će se moje objašnjenje nastaviti u nedogled. Međutim, ono što sam pokušavao da kažem svodilo se na sljedeće: ja koji sam sada ovdje odrastao sam bez braće ili sestara. Kad bih stvarno imao braću ili sestre, ne bih bio ono što jesam. Zato je meni, koji sam ovdje pred tobom, neprirodno da razmišljam kako bi izgledalo imati braću ili sestre... Drugim riječima, smatrao sam da pitanje moje majke nema smisla.

Za Šimamoto sam imao isti odgovor. Dok sam govorio, ona me je uporno promatrala. Bilo je nečeg u izrazu njenog lica što je privlačilo ljude. Kao da je – o tome sam, naravno, razmišljao tek kasnije – nježno skidala sloj po sloj ljudskog srca, vrlo čulan osjećaj. Njene usne su se lagano pomjerale pri svakoj promjeni u izrazu lica, a duboko u njenim očima hvatao sam plamičak nalik treperenju svijeće u mračnoj, tijesnoj sobi.

„Mislim da shvatam šta hoćeš da kažeš”, rekla je zrelim, tihim glasom.

„Stvarno?”

„Aha”, odgovorila je. „Na ovom svijetu ima stvari koje se mogu mijenjati i onih koje ne mogu. A protok vremena ne može se vraćati. Odeš predaleko i ne možeš se vratiti. Zar se ne slažeš?”

Klimnuo sam glavom.

„Pošto prođe izvjesno vrijeme, stvari očvrstnu. Kao cement u kofi. I više se ne možemo vratiti. Hoćeš da kažeš da se cement koji te čini stvrdnuo, tako da ti koji si sada ne možeš biti niko drugi.”

„Mislim da si pogodila”, rekoh nesigurno.

Šimamoto je neko vrijeme gledala u svoje ruke.

„Znaš, ja ponekad razmišljam. O tome kako će biti kad odrastem i kad se udam. Razmišljam u kakvoj ću kući živjeti, šta ću raditi. I o tome koliko djece ću imati.”

„Opa”, rekoh ja.

„Zar ti nisi nikad razmišljao o tome?”

Zavrtio sam glavom. Kako bi se od dvanaestogodišnjeg dječaka moglo očekivati da razmišlja o tome? „Pa, koliko djece želiš da imaš?”

Ruku, koja joj je do tada počivala na sofi, sada je stavila na koljeno. Ja sam rasijano zurio u njene prste koji su šarali po kockicama njene suknje. Bilo je u tome nečeg neobičnog, kao da nevidljiva nit koja se rađala iz njenih prstiju ispreda potpuno novu predstavu vremena. Zažmurio sam i preda mnom u mraku zablistali su virovi. Rađali su se i nestajali bezbrojni virovi bez ikakvog šuma. Negdje u daljini, Net Kol King pjevao je pjesmu „Južno od granice”. Ta pjesma se odnosila na Meksiko, ali tada nisam o tome imao pojma. Riječi „južno od granice” odzvanjale su čudno privlačno. Bio sam ubijeđen da se južno od granice nalazi nešto nevjerovatno lijepo. Kad sam otvorio oči, Šimamoto je još uvijek šarala prstima po suknji. Negdje duboko u sebi osjetio sam divan bol.

„Čudno je”, reče ona, „ali kad razmišljam o djeci, mogu da zamislim samo jedno. Mogu nekako da zamislim sebe sa više djece. Majka sam i imam dijete. S time nemam problema. Ali ne mogu da zamislim da to dijete ima braću ili sestre. Ono je jedino.”

Ona je nesumnjivo bila prerano polno razvijena. Siguran sam da sam je privlačio kao pripadnik suprotnog pola – isto je bilo i sa mnom. Ali ja uopšte nisam znao kako da se nosim s tim osjećanjima. Pretpostavljam da nije znala ni ona. Samo jednom smo se uhvatili za ruke. Vodila me je nekud i zgrabila me za ruku kao da kaže: *Ovuda – požuri*. Stisak naših ruku trajao je najviše deset sekundi, ali je meni izgledalo kao trideset minuta. Kad je pustila moju ruku, iznenada sam se osjećao izgubljeno. Način na koji je uzela moju ruku bio je sasvim prirodan, ali sam znao da je odavno žudjela za tim.

To osjećanje dodira njene ruke nije me nikad napustilo. Njena ruka bila je drugačija od svih ruku koje sam do tada dr-

---

žao, taj dodir bio je drugačiji od svih dotadašnjih. Bila je to samo mala, topla ruka dvanaestogodišnje djevojčice, pa ipak su ti prsti i taj dlan bili kao izlog prepun svega što sam želio da spoznam – i svega što sam morao da spoznam. Uzevši moju ruku, pokazala mi je šta je to. Da u stvarnom svijetu postoji takvo mjesto. Za tih deset sekundi postao sam ptičica koja uzlijeće u vazduh, nošena vjetrom. Iz velike visine vidio sam daleki prizor. Bio je toliko daleko da nisam mogao da ga jasno razaberem, pa ipak je tamo bilo nešto i znao sam da ću jednog dana otputovati u to mjesto. Od tog otkrivenja zastajao mi je dah i podrhtavale grudi.

Vratio sam se kući i, sjedeći za stolom, dugo zurio u prste koje je Šimamoto držala. Bio sam sav ushićen što je držala moju ruku. Njen topli dodir danima mi je grijao srce. I u isto vrijeme zbunjivao me, ošamućivao, pa čak i rastuživao na neki način. Kako sam mogao da se suočim s tom toplinom?

Kad smo završili osnovnu školu, Šimamoto i ja smo pošli u različite srednje škole. Ja sam se preselio u drugi grad. Kažem u drugi grad, ali to je bilo samo dvije željezničke stanice od mjesta gdje sam odrastao, tako da sam u toku prva tri mjeseca nakon preseljenja otišao kod nje tri-četiri puta. I to je bilo sve. Prestao sam da odlazim. Oboje smo se nalazili u delikatnoj životnoj dobi, kada je sama činjenica da idemo u različite škole, i da stanujemo dvije željezničke stanice daleko jedno od drugoga, meni bila dovoljna da osjećam da su se naši svjetovi potpuno promijenili. Razlikovali su se naši prijatelji, naše uniforme i udžbenici. Moje tijelo, moj glas, način razmišljanja, sve to je trpjelo iznenadne promjene, i neočekivana nelagoda ugrožavala je intimni svijet koji bijasmo stvorili. Šimamoto je, naravno, prolazila kroz još veće fizičke i psihičke promjene. I zbog svega toga osjećao sam se neprijatno. Njena majka počela je da me čudno gleda. Činilo se kao da govori: *Zbog čega ovaj dječak uporno dolazi ovamo?*

Pa, on više ne živi u našem kraju, a ide i u drugu školu. Možda sam ipak bio preosjetljiv.

Tako smo Šimamoto i ja odrastali odvojeno i završio sam tako da je više nisam viđao. I to je vjerovatno bilo (*vjerovatno* je jedina riječ koje mogu da se sjetim; mislim da nije moje da istražujem prostranstvo sjećanja koje se naziva prošlost, niti da sudim šta je ispravno a šta nije) greška. Trebalo je da ostanem što bliže njoj. Bila mi je potrebna i ja sam bio potreban njoj. Ali moja samosvijest bila je prejaka, a ja previše uplašen da ću biti povrijeđen. Nikad je više nisam vidio. To jest, vidio sam je tek mnogo godina kasnije.

I kad samo prestali da se viđamo, rado sam razmišljao o njoj. Sjećanja na nju bodrila su me, smirivala me dok sam prolazio kroz košmar i muke adolescencije. Dugo vremena je ona zauzimala naročito mjesto u mom srcu. Držao sam to naročito mjesto samo za nju, poput cedulje „rezervisano” na stolu, u tihom uglu nekog restorana. Uprkos činjenici da sam bio siguran da je neću vidjeti nikad više.

Kad sam je upoznao, imao sam samo dvanaest godina, nisam tada osjećao nikakvu polnu želju. Iako moram priznati da sam se nekako mutno interesovao za bujanje njenih dojki i za ono što se nalazi ispod njene suknje. Ali nisam pojma imao šta to znači, ili kud može da odvede.

Naćuljenih ušiju i žmureći, zamišljao sam postojanje izvjesnog mjesta. To mjesto koje sam zamišljao još uvijek je bilo nepotpuno. Bilo je maglovito, nejasno, njegovi obrisi mutni. Pa ipak, bio sam siguran da me tamo čeka nešto apsolutno važno. A znao sam i ovo: da Šimamoto gleda taj isti prizor.

Nas dvoje smo još uvijek bili fragmentarna bića, tek smo počinjali da osjećamo prisustvo neočekivane stvarnosti koju će trebati prihvatiti, stvarnosti koja će nas ispuniti i učiniti cjelovitim. Stajali smo pred vratima koja nikada prije nismo vidjeli. Nas dvoje sami, pod škiljavom svjetlošću, s rukama čvrsto stisnutim tek deset sekundi.

U srednjoj školi sam bio prosječan tinejdžer. Bila je to druga faza mog života, jedan korak u ličnoj evoluciji – napuštanje zamisli da sam drugačiji i uklapanje u normalnost. A nije da nisam imao ličnih problema. Ali koji šesnaestogodišnjak ih nema? Postepeno sam se približavao svijetu i svijet meni.

Sa šesnaest godina više nisam bio šugavo jedinče. Počeo sam da idem na časove plivanja u blizini kuće. Ovladao sam kraulom i odlazio sam dva puta nedjeljno da preplivavam bazen s kraja na kraj. Moja pleća i grudi su bujali, a mišići jačali i napinjali se. Nisam više bio bolešljivo derište koje dobije temperaturu bez ikakvog razloga i padne u krevet. U kupatilu sam često stajao go pred ogledalom, pomno posmatrajući svaki intimni dio svog tijela.

Gotovo da sam primjećivao sve nagle promjene vlastitim očima. I uživao u njima. Neću da kažem da sam bio ushićen što postajem zreo čovjek. Uživao sam više u tome što vidim da se preobražavam nego u procesu sazrijevanja. Imao sam šansu da postanem novi ja.

Volio sam da čitam knjige i da slušam muziku. Oduvijek sam volio knjige, a moje interesovanja za njih bilo je podstaknuto drugovanjem sa Šimamoto. Počeo sam da idem u biblioteku, prosto gutajući svaku knjigu koju bih uzeo u ruke. A kad bih počeo

---

da čitam, nisam mogao da ostavim. Čitanje je bilo poput zavisnosti; čitao sam dok sam jeo, u vozu, u krevetu do kasno u noć, u školi, gdje sam knjigu držao skrivenu tako da mogu da čitam za vrijeme časova. Uskoro sam kupio mali stereo-uređaj i sve vrijeme provodio u svojoj sobi slušajući džez. Ali nisam imao želju da bilo kome pričam o iskustvu koje stičem zahvaljujući knjigama i muzici. Bio sam zadovoljan činjenicom da sam to ja i niko drugi. U tom smislu mogli su me zvati blentavim samotnjakom. Mrzio sam sve timske sportove. I sve vrste takmičenja u kojima sam morao poentirati protiv nekoga. Mnogo više sam volio da plivam do besvijesti, sam i ćutke.

Ipak, nisam bio apsolutni samotnjak. Imao sam nekoliko bliskih prijatelja u školi. A samu školu sam mrzio. Osjećao sam kao da ti prijatelji sve vrijeme pokušavaju da me samelju i da ja moram biti uvijek spreman da se branim. To me je ojačalo. Da nije bilo tih drugova, iz tih varljivih tinejdžerskih godina bio bih izašao sa još više ožiljaka.

Pošto sam počeo da se bavim plivanjem, više nisam zakerao u vezi sa hranom koju jedem, a sa djevojčicama sam razgovarao ne crveneći. Jesam bio jedina, ali kao da niko više nije mario za to. Barem spolja je izgledalo da sam se otarasio kletve jedinog djeteta.

I imao sam djevojku.

Nije bila naročito lijepa, svakako ne ona na koju bi majka pokazala na razrednoj fotografiji kao na najljepšu u školi. Ali čim sam je upoznao, smatrao sam da je slatka. To nije moglo da se vidi na fotografiji, ali posjedovala je pravu toplinu koja je privlačila ljude. Nije bila ljepotica kojom bih mogao da se hvališem. Ali nisam ni ja bio neki dasa.

Nas dvoje bili smo u istom razredu i često smo izlazili. U početku sa još jednim parom, a potom sami. S njom sam se uvijek

---

osjećao opušteno. Mogao sam da pričam šta god hoću, ona bi me pomno slušala. Mogao sam i da bulaznim, ali po izrazu njenog lica pomislili biste da joj pričam o veličanstvenom otkiću koje će promijeniti tok istorije. Ona je bila prva djevojka poslije Šimamoto koja je bila opčinjena onim što imam da kažem. A što se mene tiče, želio sam da znam sve o njoj. Šta jede svakodnevno, u kakvoj sobi živi. Šta vidi sa prozora.

Zvala se Izumi. *Sviđa mi se tvoje ime*, rekao sam joj kad smo razgovarali prvi put. Na japanskom ono znači „Gorski izvor”. *Ubaciš sjekiru i pojavice se vila*, rekoh joj, misleći na bajku. Nasmijala se. Izumi je imala sestru koja je bila tri godine mlađa, i brata mlađeg pet godina. Njen otac je bio zubar i živjeli su – nikakvo čudo – u velikoj kući, sa psom. Pas je bio vučjak, a vjerovali ili ne, zvao se Karl po Karlu Marksu. Njen otac je bio član Komunističke partije Japana. Podrazumijeva se da mora biti zubara komunista u svijetu, ali su vjerovatno svi mogli da stanu u četiri-pet autobusa. Zato sam smatrao da je čudno što otac moje djevojke slučajno pripada tom rijetkom soju. Izumini roditelji bili su teniski fanatici i svake nedjelje su, s reketom u ruci, odlazili na tenisko igralište. Zubar komunista zaluden tenisom – kakva čudna kombinacija! Izumi nije bila zainteresovana za politiku, ali je voljela roditelje i često im se pridruživala na tenisu. Pokušavala je da mene navede da igram, ali tenis nije bio moj sport.

Zavidjela mi je što sam jedinac. Nije se dobro slagala sa bratom i sestrom. Po njenom mišljenju, oni su bili par bezdušnih idiota koje bi voljela da ne vidi nikad više. Uvijek sam željela da budem jedino dijete, govorila je, da živim kako hoću, da me niko ne gnjavi svaki put kad se okrenem.

Na trećem sastanku sam je poljubio. Tog dana je došla mojoj kući. Moja majka je bila u kupovini, tako da nam je kuća bila na raspolaganju. Kad sam primakao lice i dodirnuo joj usne, ona je samo zažmurila i ćutala. Bio sam pripremio svu silu izgovora u